

DUURZAAMHEID & ECONOMIE

Genieten van genoeg

Zondag was de eerste zondag van de lijdenstijd. Een tijd waarin we stilstaan bij het lijden van onze Heere en toeleven naar Goede Vrijdag en naar Pasen. De veertigdagentijd, die zijn wortels heeft in de

rooms-katholieke traditie, gaat morgen van start. Veertig dagen, dat wil zeggen alle wekdagen plus de zaterdagen, van versoering en extra bezinning en gebed op weg naar Pasen. Het idee van veertig dagen 'vasten' raakt ook steeds meer ingeburgerd in protestantse kringen.

Vasten betekent dat we afzien van iets om ruimte te creëren voor stilte, bezinning en gebed. Van oudsher betreft dit vasten het afzien van vlees en luxe voedsel. Door geen vlees te eten en eenvoudigere maaltijden te nuttigen blijft het hoofd helderder om geestelijk voedsel tot ons te nemen. Daarnaast heeft het vasten een andere kant: door af te zien van luxe staan we extra stil bij hen die zich deze luxe nooit kunnen veroorloven. Wanneer we een paar weken genoeg nemen met minder (maar nog steeds ruim voldoende!), beseffen we weer in wat voor rijkdom we leven. Het nodigt ons ook uit om in de praktijk om te zien naar mensen die veel minder middelen tot hun beschikking hebben, dichtbij door bijvoorbeeld mensen uit te nodigen voor een maaltijd en ook verder weg, door een extra gift te geven.

Het vasten gaat veel verder dan het missen van een biefstuk of een glas wijn. Het stelt het onrecht in de wereld aan de kaak.

de textielindustrie, zodat de producent goedkoop van zijn afval af is, de consument een lage prijs kan betalen, maar anderen opgescheept zitten met de gevolgen van deze vervuiling voor hun gezondheid.

Groei van bnp leidt niet per definitie tot groei in welzijn. Sterker nog, er zitten mechanismen in die het welzijn van mensen danig in de weg kunnen zitten. Dit geldt voor zowel mensen die te weinig hebben en door onrecht moeilijk uit de spiraal van armoede komen, alsook voor mensen die rijk zijn en al hun tijd en aandacht steken in het verdienen van nog meer.

Daarom is het goed om niet groei van bnp centraal te stellen, maar kwaliteit van leven. Dat heeft een heel ander startpunt, namelijk: wat hebben we echt nodig? Wat is het goede leven dat we onszelf en anderen gunnen? Zo'n economie start bij de vraag wat onze echte behoeften zijn. En dat brengt ons weer terug naar de komende weken van bezinning.

Nieuwe wereld

Wat hebben we echt nodig? Veel mensen ontdekken in deze periode dat ze best met minder luxe toekunnen. Sterker nog, sommigen ondervinden dat delen van maaltijden en tijd en aandacht voor minderbe-

Wat is het goede leven dat we onszelf en

het lijden van mensen en de hele schepping. Het gaat om de vraag hoe we omgaan met ons geld en goed, zowel individueel alsook als maatschappij. Te midden van een economie die onverzadigbaar lijkt, rijst de vraag waarom we zo gefixeerd zijn op economische groei en waarom het steeds maar meer moet. Wanneer gaat gezonde groei over in hebzucht, jaloezie en vrekkingheid? Wanneer lijken spullen meer waarde te hebben dan mensen?

Goede leven

Blinde gerichtheid op groei van het bruto nationaal product (bnp) heeft zeer veel ongewenste bijeffecten. Het leidt tot uitbuiting van mensen, vervuiling van het milieu en het nalaten van verantwoordelijkheid voor de langere termijn. Begrijp me goed, groei is in zichzelf een goed iets, maar als deze groei alleen is gericht op financiële verrijking op de korte termijn, met oogkleppen voor dat wat geen prijs heeft, gaat er iets niet goed. Dan worden mensen met nulurencontracten gedwongen onder een fatsoenlijk uurloon te werken, zonder uitzicht op zekerheid van baan. Of worden rivieren en de lucht vervuild, zoals in China veelvuldig gebeurt in bijvoorbeeld

anderen gunnen?

deelden in onze samenleving juist rijkdom geven. Er kan een hele nieuwe wereld opengaan.

En er gebeurt nog iets anders. De luxe krijgt een andere waarde. Door te versoberen, waarderen we het extra als we op zondag wel dat glas wijn inschenken. Dat wat zo gewoon was geworden, wordt weer bijzonder. Genieten van goed eten, familie en vriendschappen, onverwachte ontmoetingen, stilte en bezinning, het zijn allemaal zaken die nauwelijks waarde hebben voor het bnp, maar des te meer betekenen in kwaliteit van leven.

Zo wordt een tijd van versobering een tijd van verrijking. Als we weten wat genoeg is, kunnen we tevreden zijn, ervan genieten en van delen. De oorspronkelijke betekenis van genieten is "ontvangen". Dat kan alleen met open handen. Een mooie houding om deze komende weken in te gaan.

.....
Dr. Martine Vonk werkt als lector ethiek en technologie bij Saxion Hogescholen. Reageren? rubriekforum@refdag.nl